

NEUE MUSEUMSKUNDE

Berlin: Institut für Museumswesen

Mira Heim

*Muzejski dokumentacioni centar
Zagreb*

1989. 32, 4

Prvi prilog u časopisu posvećen je stogodišnjici Prirodoslovnog muzeja u Berlinu (Das Museum für Naturkunde der Humboldt Universität). Muzej se počeo formirati još u 18. stoljeću kao niz samostalnih institucija, koje se od 1810. nalaze zajedno s botaničkim vrtom u sklopu Berlinskog sveučilišta. Muzej ima dvostruku ulogu – nacionalnoga prirodoslovnog muzeja i niza znanstvenih instituta prirodnih znanosti.

Sabina Hackethal opisuje zbirku portreta unutar Berlinskog zoološkog muzeja, koja predstavlja niz značajnih naučenjaka.

Zaseban prilog posvećen je postavu biografskog ansambla trojice značajnih mineraloga M. H. Klaprothu, C. S. Weisu i G. Roseu.

Martin Schumacher posvetio je velik članak životnom radu njemačkog muzeologa, Heinzu A. Knorru i njegovim znanstvenim radovima o unapređenju muzeologije i radu u muzejima. Slijedi referat H. A. Knorra iz 1959. godine o ulozi zavičajnih muzeja i sedmogodišnji plan rada njihova unapređenja.

Iza toga je prilog Güntera Scholza o otvaranju Muzeja seljačkih ratova u Böblingenu (BRD).

Christiane Köhler svoj dopis posvetio je povijesti Berlinskog akvarija koji vuče svoje početke još iz 1869. godine, a predstavljao je zbirku živih životinja. Prvi direktor bio je poznati zoolog Alfred E. Brehm. Tokom godine akvarij je mijenjao svoj oblik povećavao se ili smanjivao. Potpuno je razrušen u toku drugoga svjetskog rata. Obnavlja se 1952. godine, a 1978.–1983. modernizira. Slijede više, manje značajne obavijesti i zapažanja, te popis novije literature.

1990. 33, 1

U prvom broju Neue Museumskunde iz 1990. godine Hans Mauer donosi pregled koncentracionih logora iz ranog razdoblja nacizma u Njemačkoj, koji su danas pretvoreni u antifašističke spomenike.

Prilog Borislava Šurđića donosi njegov semiotički stav prema muzejskoj izložbi kao informaciji. Autor misli o muzeologiji kao dijelu sveobuhvatne teorije o društvu, u kojem značajnu ulogu ima komunikacija. S tog stajališta analizira različite aspekte muzejskih izložbi.

Slijedi članak Ludwiga Deitersa o položaju muzeja koji su smješteni u zgradama spomenicima kulture, što daje muzealcima kao čuvarima zbirki dodatnu sponu sa zaštitarima. Unutar svojih postava imaju zadatak da usklade »zgradu spomenik« i izložbeni materijal tako da jedna vrijednost ne ide na uštrb druge.

Vrlo visok stupanj zaštite spomenika u bivšoj Njemačkoj DR postavljao je pred stručnjake zadatak da se koriste modernom proračunskom tehnikom, naročito u zaštiti specijalnih područja i njihovu sistematiziranju.

Marlis Hujer posvećuje svoj prilog načinu stanovanja građanskog društva kroz povijest i njegovu izlaganju u povijesnim muzejima.

Prilog o otvorenju, 1983. godine, Povijesnog centra u Wuppertalu (BRD) kao Muzeja rane industrijalizacije (Das Historische Zentrum Wuppertal

– Museum für Frühindustrialisierung) govori o njegovu obogaćenju i prostornom proširenju.

Slijedi članak o tiringijskim fosilima u Goetheovoj zbirci u Wiemaru, te varie.

1990. 33, 2

Većina priloga u ovom broju časopisa Neue Museumskunde posvećena je restauraciji umjetnina. Tako u prvom prilogu Hans Michaelson iznosi mogućnosti restauriranja bjelokosti na primjercima izrađenim između 17. i 19. stoljeća.

U drugom prilogu opisuju se historijat i restauracija freski Ericha Heckelsa u Erfurtskom Angermuseumu. Freske, koje su vrhunski domet umjetnika, načinjene su 1922./23. godine, a već 1924. sam Heckels morao je popraviti oštećenja, koja tijekom vremena postaju sve vidljivija. Tek 1986. kompletno su restaurirane i konzervirane.

Slijede prilozima restauraciji slike Hansa Baldung Griena, pozlaćenog namještaja, bubnja iz Altenburške građanske garde iz 1948. godine, razni manji prilozima, obavijesti i nova literatura.

1990. 33, 3

Nakon sedam godina planiranja i izgradnje 1989. godine otvoren je novi Nacionalni muzej povijesti čovjeka u Kanadi. Piscu priloga G. F. MacDonald i S. Alford opisuju projekt, muzejsku arhitekturu, izložbene prostore i sve ostale popratne probleme i programe toga velikog muzeja. Prije svega obraćaju pažnju na muzejski rad u kojem se izražava glavna koncepcija muzeja koja u sebi sadrži osnove demokratizacije i interakcije koje se doživljavaju pri razgledavanju. Muzealci smatraju da je osnovni zadatak muzeja uspostavljanje razumijevanja kulturnog doživljavanja postava u kojem su izložci ovisni o novoj tehnologiji, a ova je opet podložna modernome masmediju.

Wolfgang Barthel iznosi probleme novih i novoosnovanih literarnih i memorijalnih muzeja. Svoje izlaganje iznosi na primjerima nekoliko literarnih muzeja u bivšoj Njemačkoj DR.

Prilog Güntera Reinheckela donosi probleme stanja i zadataka muzeja i zbirki primijenjene umjetnosti u Njemačkoj DR. Gischlher Blesse posvetio je svoj prilog muzejima u Maputu (Mosambik), njihovu razvoju i promjenama koje su u njima slijedile nakon kolonijalnog režima 1975. godine.

Svoje sjećanje na izložbu »Berlin 1871.–1945.«, Kurt Laser iskoristio je da nabroji sve radove oko te velike izložbe do njezina otvaranja, tj. od koncepcije do gotove izložbe.

Slijedi prilog o restauraciji, obavijesti i zapažanja.

1990. 33, 4

Uz 400. godišnjicu rođenja kompozitora Heinricha Schütza i 300. godišnjicu rođenja Johanna Sebastian Bacha iz temelja su obnovljeni njihovi spomen-objekti u Bad Köstritzu, Weissenfelsu i Leipzigu. Stalni postavi su modernizirani time da su se koristili svi novi aspekti muzeologije, muzikologije kao i nova tehnička pomagala. Svaki je postav obogaćen salonom za komornu glazbu, a Bosehaus u Leipzigu uz to ima koncertnu i kazališnu dvoranu.

Slijedeći prilog donosi podatke o 20-godišnjici »Rada Museuma«.

Književnik i etnolog Rolf Italiaander za svoga prvog putovanja 1933. godine u Afriku počeo je sakupljati afričku keramiku. Nakon 1945. ponovno putuje i prikuplja novootkrivenu »naivnu umjetnost«. Poslije

proširuje područje sakupljanja na Ameriku, Aziju i Evropu. Dio zbirke akvarela i grafike poklanja Etnografskomu muzeju u Leipzigu. Godine 1970. postavlja svoju zbirku u slamom pokritoj kući u Nacionalnom parku Oberalstenu u općini Rada. Poslije mu općina ustupa čvrsti objekt, te ta bogata i izuzetna zbirka, sakupljena velikim odricanjem, sada nosi naziv »Rada muzej u dvorcu Reinbek«.

Sonnfried Streicher u svom prilogu govori o povijesti prepariranja muzejskih eksponata, naročito u biološkim muzejima, gdje je nezamisliv rad bez dobro opremljenih preparatorskih radionica.

O povijesti, izložbenom postavu, zbirci i daljim projektima »Muzeja domaćih životinja« u Halle a.d. Saale govori Manfred Teichert. Peter Fischer daje prilog o Etnomuzeju Diesdorf u Altmarku. Muzej je osnovan 1911. godine i time je jedan od najstarijih muzeja na otvorenome na području bivše Njemačke DR.

Prilog o nacionalnoj i internacionalnoj funkciji Muzeja knjige i pisma govori o njegovu pedagoškom djelovanju, naročito na omladinu.

Zbyněk Z. Stránský donosi kratki historijat u povodu 25-godišnjice katedre za postdiplomski studij muzeologije na Sveučilištu E. Půrkyně u Brnu. Uočljiv je razvoj i sazrijevanje muzeologije kao nauke, njezine dalje perspektive u internacionalnoj suradnji s mnogim komisijama ICOM-a, u uvođenju novih didaktičkih i tehničkih metoda u predavanjima, da bi se što više usavršilo muzeološko obrazovanje mladih kadrova.

Časopis završava nizom obavijesti i zapažanja o radu mnogih muzeja.

Uz ovo godišće izdana su i tri priloga: prvi govori o novom položaju muzeja u bivšoj Njemačkoj DR; drugi je prilog Andreasa Grota: Muzeji i izložbe; a treći pod naslovom »Muzeji – tvorci kulture« donosi materijale sa XV. generalne konferencije ICOM-a.

Primljeno: 10. 4. 1991.

EUROPEAN CULTURAL HERITAGE

Ksenija Marković

*Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture
Zagreb*

European Cultural Heritage, vol. 5 (Dec. 1991. – Feb. 1992.), list o evropskom kulturnom naslijeđu, posvećen je Bordeauxu, gradu u jugozapadnoj Francuskoj, važnoj luci na rijeci Garonni i administrativnom središtu pokrajine Gironde.

Obrađena je arheologija i starija povijest mjesta, srednjovjekovni spomenici, arhitektonska restauracija starog dijela Bordeauxa, luke svjetla, te novi izgled Bordeauxa u 18. i 19. st. Opisan je Bordeaux od početka naseljavanja do stvaranja moderne urbane aglomeracije, kao i stanje konzervacije starog dijela grada. Veliki je publicitet dan znanstvenoj suradnji između Francuske i Njemačke na polju zaštite i konzervacije kulturnog naslijeđa. Taj program nije neka velika novost u suradnji dviju zemalja, ali nesumnjivo ima svoju političku, kulturnu i znanstvenu važnost. Njegov cilj je spašavanje i očuvanje, u okviru bilateralne suradnje, povijesnih spomenika koji čine važan dio kulturnog naslijeđa zajedničkog Evropi. Druga karakteristika toga programa je njegova interdisciplinarnost. Uz već poznate interdisciplinarnе ekipe povjesničara umjetnosti, arhitekata i konzervatora surađivat će i mineralozi. Ipak, za nas u Hrvatskoj, čija je nezavisnost i samostalnost kao države bila proglašena 15. siječnja 1992., značajni je uvodni članak M. Benarie, J. A. Druzik (Getty institut za konzervaciju) i Marine del Rey. U uvodnom članku Kulturno naslijeđe i rat autori, iz ugodne, civilizacijske udaljenosti promatraju zbivanja u »Jugoslaviji« – iako dok pišu već bivšoj, ali je još tako zovu – navodeći zanimljivu literaturu koja obrađuje rat s antropološkog stanovišta. Među mnogim autorima koji su pisali o ljudskim konfliktima, izdvaja se Carlo von Clausewitz svojim magnum opusom Vom Kriege. On je prvi koji je obuhvatio teoretski i filozofski aspekt neprijateljstva kao distinkciju prema strategiji i taktici. Quincy Wright, poznat po svom djelu A Study of War, koje je izašlo u Chicagu 1942. i postalo klasičnim priručnikom od 1540 stranica, tretira rat sa sociološkog, povijesnog i pravnog aspekta. Prvi koji je u tu materiju unio matematičke i kvantitativne analize bio je Lewis F. Richardson, knjigom Statistics of Deadly Quarrels (1960.). Ipak, ni jedna od tih knjiga ne postavlja problem kulturnog naslijeđa u ratu. Svrha, cilj rata, prema Clausewitzu je »uništiti volju neprijatelja«. Ono što jača volju za borbom su ideali i pojmovi utjelovljeni u nacionalnoj povijesti, religiji i različitim vjerovanjima, a što je predstavljeno kroz konkretne objekte (vladareva rezidencija, crkve, sveta područja), simbole (zastava, vojna odjeća) pa i jezike. Kroz povijest, osvojiti neprijateljsku zastavu, uništiti njegova mjesta obožavanja, ukrasti njegova povijesna blaga i relikvije, nije manje važno od ubijanja neprijatelja, uništavanja sredstava njegove odmazde. Što je rat više »ideološki« to simboli koji izriču te ideje postaju ciljevi za suprotnu ideologiju. »Interni konflikt« u »Jugoslaviji« demonstrira više anegdotski, kažu autori, da u građanskim ratovima, koji su uvijek »ideološke naravi«, kulturno naslijeđe postaje glavni cilj napada. Destrukcija ili prisvajanje neprijateljskih simbola ima za cilj slomiti volju neprijatelja za borbom i smanjiti njegov otpor. U tom kontekstu fizička destrukcija neprijatelja može imati sekundarnu važnost. Brojni su primjeri namjerne destrukcije simbola za vrijeme ideoloških konfliktata: